

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 38

БЕОГРАД, 19 СЕПТЕМБАР 1936.

ГОДИНА VIII

Садржај:

Градска штедионица, Загреб

„Минерва“, накладна књижара д. д., Загреб

ГРАДСКА ШТЕДИОНИЦА, ЗАГРЕБ

Приликом анализе биланса Градске штедионице у Загребу за 1934 годину (бр. 10 од 2 марта 1935) констатовали смо „да је стање овог комуналног завода такво, да заштита која му је одобрена има само још формалан карактер“. С обзиром на то није нас изненадила одлука Управног одбора штедионице од 19 децембра пр. год., према којој се она од 28 децембра 1935 год. не служи више Уредбом о заштити новчаних завода и њихових поверилаца. Почев од тога дана сви су улози слободни, а пословање је опет потпуно нормално. Одмах на почетку треба истаћи, да криза нашег банкарства није оставила у загребачкој Градској штедионици штетних последица. Напротив, она је из ње изишла ојачана и тиме је очигледно доказала своју животну способност. Још нешто. Из примера Градске штедионице сада се најбоље види како је неповерење улагача било без сваке основе. И она, по мишљењу улагача, није била достојна поверења.

Међутим, када се разгледа развитак прилика у току последњих година, види се да навала улагача на банке није проузрокована њиховом болешћу, него психозом која је захватила улагаче и погрешним мерама јавне руке. Иначе, Градска штедионица у Загребу у прво време је одлично одолевала кризи поверења. Улагачи, после прве нервозе у септембру 1931 године, не само што су се били смирили, него је чак забележен и прилив нових улога. Концем 1931 године улози износе 487 милиона динара према 475 милиона концем 1930 године. Према томе прва три месеца кризе поверења нису успела да Градској штедионици дигну ни онолико улога, колико је у првој половини те године било примљено, тако да је крајем 1931 салдо улога био за 12 милиона већи него 1930 године. Улози на књижице показивали су чак пораст од 24 милиона динара.

Ситуација код Градске штедионице била је повољна и у првом делу 1932 године. Неповерење више није долазило до изражаја и прилив нових улога био је већи него подизање старих. У извесним месецима улози су прелазили пола милијарде динара. Штедионица је чак била у стању да дели нове мање кредите. На погоршање ситуације деловали су разни моменти. У првом реду Закон о заштити земљорадника. Када су у пролеће и у лето 1932 године у вези са замрзнутим потраживањима код сељака два највећа загребачка завода дошла под Уредбу, завладало је у Загребу такво расположење да су и улагачи из других завода постали нервозни. Потешкоће једног завода преносиле су се после тога и на остале.

Половином 1932 године почео је и валутарни момент да игра извесну улогу. Нарочито у великим градовима. Тражња злата и страних валута била је знатна. А многи су настојали да своју готовину пласирају у не-

покретности. Градио је готово сваки који је имао готовине, из страха пред девалвацијом динара. Разуме се да је у вези с тим и одлив улога морао бити знатно већи него прилив нових. На ситуацију Градске штедионице знатно су утицали и моменти комуналне политике. У најкритичније време Загребачка општина је била без свога претседника. Борба око питања претседника и појединих општинских одборника трајала је месецима. У општини је сваки рад био замро. А како је Градска штедионица комунална установа, а општина јамчи за све њене обавезе, природно је да неизвесност у погледу општинске управе није могла повољно да делује на улагаче. Да није било те неизвесности, бар би се веровало да ће се општинска управа знати побринути, да Градска штедионица у случају потребе добије одговарајућу помоћ код Народне банке односно код државних новчаних установа.

Најзад, кружиле су вести о принудном државном зајму и о разним мораторијумима. Не само за сељаке него и за трговце и занатлије. Чак и власници кућа су тражили мораторијум за своје обавезе, а држава је била обуставила плаћање камата за стране зајмове. У таквим приликама Градској штедионици није заиста ништа друго преостало него да затражи заштиту, тим пре што нису постојали никакви изгледи да ће се наћи потребни ослобод код Народне банке. Сличан је био случај и са Љубљанском местном хранилицом, као и с већим бројем мањих комуналних штедионица, нарочито у Словенији. Тиме је и поверење у комуналне штедионице, које је иначе било у порасту, претрпело знатне штете, иако се оно могло очувати са релативно незнатним средствима.

Пошто су јој улози спали са 487 милиона крајем 1931 на 377 милиона у 1932 години, Градска штедионица у Загребу затражила је заштиту 28 децембра 1932 године. Министарству трговине, и индустрије одмах је саопштен „скала“ по којој ће се исплаћивати улози и камате. Иначе, штедионица је била увек у стању да својим улагачима и повериоцима даде и више него што је то морала према плану. На тај начин је од 28 децембра 1928 до краја 1933 год. исплаћено преко 99 милиона, а од прве узбуне улагача у септембру 1931 год. па до конца 1933 године преко 225 милиона. То доказује да је она била изнад сваког очекивања ликвидна. Иначе, већ у 1933 години прилив нових улога је био знатан, тако да се у 1933 у односу на претходну годину салдо свих улога смањено само за 5 милиона динара, на 372 милиона.

Већ с 1 априлом 1934 године Градска штедионица сама мења свој првобитни отплатни план и потпуно ослобађа старе улоге на књижице до 10 хиљада динара, а оне по текућим рачунима до 100 хиљада динара. Осим тога су уплаћене на све улоге камате, а на улоге веће од 10 односно 100 хиљада динара повишене су месечне

отплате. 28 јула 1934 отплатни плап је поновно проширен, и ослобођени су улози на књижице до 25 хиљада, а они по текућим рачунима до 500 хиљада динара. Укупно снижење старих улога у 1934, заједно са доспелим каматама, износи 132 милиона динара. Међутим, крајем 1934 године износе и нови улози већ 187,4 милиона, тако да је укупно стање улога, старих и нових, за 1 милион динара веће него крајем 1933. То значи да је прилив нових улога опет већи од одлива старих, иако су сви стари улози до 25 односно 500 хиљада динара ослобођени од ограничења.

У току 1935 године стање се још и више поправило. Крајем децембра 1934 ослобођени су стари улози по књижицама до 50 хиљада, а текући рачуни до 750 хиљада динара. Тиме су увелико помогнути мали и средњи улагачи, а нарочито трговци и остали привредници, чији су текући рачуни готово сасвим ослобођени. Закључком од 1 октобра 1935 били су најзад ослобођени и сви улози по књижицама до 100 хиљада, а они по текућим рачунима до 3 милиона динара. То је био увод у потпуно нормално пословање, које почиње 28 децембра 1935 — тачно 3 године после дана када је затражена заштита. Иако је Градска штедионица и у току целе 1935 године била под заштитом, ипак су нови улози стално притицали, тако да је укупно стање улога крајем 1935 за 61 милион динара веће него крајем претходне године.

За првих 6 месеци 1936 године, после напуштања заштите, улози су се повећали за даљих 68 милиона, тако да су крајем јуна о. г. износили преко 502 милиона динара, чиме су достигли стање од 23 септембра 1931, када је почела навала улагача. У оно време стање улога је било такође 502 милиона динара. Ову чињеницу истичемо с особитим задовољством, јер нам показује да је дефинитивно преброђен један тежак период у историји Загребачке градске штедионице. Нарочито је значајно да је тај период преброђен сопственом снагом Штедионице и вером грађана у њу, као и предусретљивошћу градске општине, која је у знатној мери отплатила свој стари дуг Градској штедионици.

Главне билансне позиције за четири последње године овако изгледају:

Рачун изравнања

Актива	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Готовина	11.640	76.487	157.252	193.376
Девизе и валуте	99	74	92	78
Менице	73.670	69.459	65.380	73.147
Дужници по тек. рачун.	242.107	73.900	57.938	46.300
Општина гр. Загреб	—	117.616	60.805	60.759
Чланови синдиката	53.285	44.907	23.576	23.576
Хипот. зајм. обични	16.365	13.056	10.365	7.149
Хипот. зајм. аморт.	15.367	13.338	11.598	10.263
Ефекти	9.167	7.998	11.881	23.885
Властита предузећа	19.524	21.821	20.539	33.581
Непокретности	31.919	29.365	27.897	26.502
Инвентар	1.024	922	830	747
Разна актива	11.616	14.308	17.189	23.487
Прелазне позиције	1.181	1.470	2.218	1.850
Курсна разлика	1.160	—	—	—
Пасива				
Улози на књижице	294.248	275.777	271.993	312.914
Улози по тек. рач.	83.056	96.464	101.404	121.313
Пословни пријатељи	5.804	2.847	2.459	4.463
Реесконт код Нар. банке	9.999	14.982	14.500	—
Ломбард код Нар. банке	1.300	1.045	891	—
Чланови синдиката	53.285	44.907	23.576	23.576
Разна пасива	3.972	7.109	8.443	14.941
Прелазне позиције	1.288	964	825	960

Пензиони фонд	5.514	6.847	8.161	8.848
Резервни фонд	21.371	26.252	28.831	30.209
Посебни рез. фонд	2.100	2.100	2.100	2.100
Рез. фонд залагаонице	—	—	—	1.000
Чист добитак	6.191	5.429	4.378	8.378
Збир биланса	488.126	484.722	467.561	524.703

Да се задржимо најпре на пасиви. Као комунална установа, за чије обавезе јамчи општина, Градска штедионица нема главнице. Међутим, дотацијама из чисте добити образовани су разни фондови, који крајем 1935 износе 33,3 милиона динара, не рачунајући пензиони фонд који је достигао 8,85 милиона. Постоје три фонда: редовни резервни фонд од 30,2 милиона, посебни резервни фонд од 2,1 милион и резервни фонд залагаонице од 1 милиона динара. Крајем 1930 укупна сопствена средства Градске штедионице износила су само 14,4 милиона. То значи да су се у годинама банкарске кризе више него удвостручила.

Развитак улога за последњих 12 година био је следећи (у милионима динара):

концем 1924	85,15	23-IX	1931	502,47
„ 1925	136,09	концем 1931		487,60
„ 1926	206,01	„ 1932		377,30
„ 1927	275,23	„ 1933		372,24
„ 1928	323,20	„ 1934		373,40
„ 1929	402,89	„ 1935		434,23
„ 1930	475,24	30-VI	1936	502,44

До конца 1931 улози непрестано расту. У 1932 одлив пер салдо износи 110,3 милиона, а у 1933 само 5,06 милиона. У 1934 имамо мали прилив од 1,16 милиона. Прилив у 1935 и у првој половини 1936 је огроман и може се упоредити са приливом улога у најбољим годинама пре банкарске кризе. Укупни улози износе данас преко пола милијарде динара. Благодаречи томе загребачка Градска штедионица је неоспорно наш највећи комунални новчани завод, а спада и у ред наших највећих новчаних завода уопште. То је тим карактеристичније што Градска штедионица нема филијала, већ је у свом пословању ограничена само на Загреб.

У упоређењу са фондовима и улозима, остале позиције у пасиви су готово безначајне. Највећу чине „чланови синдиката“, који се јављају и у активи са истим износима. Крајем 1935 ова позиција износи 23,57 милиона. У току 1932, 1933 и 1934 Штедионица се служила и реесконтним кредитом код Народне банке, али он није никада износио више од 15 милиона односно око 4% од износа свих улога. У 1935 реесконт и ломбард су потпуно ликвидирани. „Пословни пријатељи“ износе у 1935 години 4,46 милиона. Ова је позиција била највећа крајем 1932 са 5,8 милиона динара.

У активи видимо да готовина у 1935 износи 193 милиона. Од тога има у благајни 145,77 милиона, на жиро-рачуну код Народне банке и Пошт. штедионице 11,9 милиона, а у благајничким записима Народне банке 35 милиона динара. У току 1936 расположива готовина је и даље расла, тако да је 30 јуна о. г. износила 209,62 милиона динара. Крајем 1935 на готовину је отпадало око 37% целог обртног капитала односно 44% од свих улога. Као што се види, ликвидитет Штедионице је огроман. Кад би имали сигурне краткорочне ангажмане, не би како требало да толики износи леже мртви.

Менице износе 73 милиона, готово једнако као и крајем 1932. Дуговање града Загреб износи 60 милиона и у односу на крај 1934 није се променило. Међутим у току 1934 ова позиција је редуцирана за 57 милиона динара. 1932 Општина је дуговала Штедионици око 135 милиона динара. Поред есконта краткорочних трговачких и занатлијских меница и позајмица градској општини, Градска штедионица пласира извесан део расположивих

средстава и у хипотекарне кредите, првенствено у грађевински кредит којим се финансира грађевна делатност. Иначе, на дугорочне амортизационе хипотекарне зајмове отпада само 10,6 милиона, а на обичне 7 милиона динара. Дужници по текућем рачуну износе 46 милиона према 58 милиона у претходној години и 73,9 милиона динара крајем 1933. У току прве половине 1936 године Градска штедионица је одобрила нових зајмова за 60 милиона динара, од чега су готово сви краткорочни (према 54 милиона у току целе 1935 године). На име отплата по старим зајмовима примљено је у првом полгођу 1936 преко 26 милиона динара.

Портфељ хартија од вредности повећан је у току 1934 за 4 милиона, на 11,88 милиона. У току 1935 употребљено је даљих 8 милиона за куповину државних и градских папира, а и курсеви су нешто порасли, тако да су хартије од вредности крајем 1935 достигле износ од 23,88 милиона динара. Непокретности, после отписа, билансирани су са 26,5 милиона, а састоје се из једне петоспратне, две четвороспратне и две троспратне палате, све у центру Загреба, и 52 једноспратне зграде и приземне куће за намештенике Штедионице и загребачког електричног трамваја.

Као што је нашим читаоцима већ познато Градска штедионица је и власник електричног трамваја. Односна позиција билансирана је у активи биланса са 33,58 милиона према 20,54 милиона у 1934. Радови на трамвају у току 1935 својим обимом и значењем надмашују све досадашње. Нови и досада удаљени делови града изградњом нових пруга дошли су у тешњу органску везу са средиштем града. Затим је подигнуто ново спремиште за 180 кола са свим потребним нуспросторијама. То је један од најлепших и најмодернијих техничких објеката у читавој држави, а надмашује и најновија спремишта многих великих градова. Пословање трамваја у 1935 завршено је с добитком од 1,8 милиона динара.

Рачун губитка и добитка Градске штедионице у Загребу овако изгледа:

Расходи	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Камата	24.598	19.024	17.837	15.163
Плате	2.378	2.115	2.007	2.045
Управни трошкови	1.395	942	885	919
Порез	1.829	2.798	2.691	2.643
Дот. пенз. фонду	62	64	62	62
Курс. разл. држ. папира	2.798	1.008	—	—
Отписи	2.519	3.816	1.960	1.478
Губитак аутобуса	1.757	1.876	1.590	—
Тангијема	107	—	—	—
Чисти добитак	6.191	5.429	4.378	4.378
Приходи				
Камата	33.516	28.122	22.367	19.726
Од непокретности	1.662	1.982	1.525	1.327
Провизије и разни	4.928	3.877	5.173	3.822
Добитак трамваја	3.529	3.092	2.346	1.813
Збир прих. или расхода	43.635	37.073	31.412	26.688

Укупни бруто-приходи, који су у 1932 били 43,6 милиона, прошле године су износили 26,7 милиона динара. Најјаче су опали приходи од камате, са 33,5 милиона у 1932 на 19,7 милиона у 1935. Добитак трамваја је у истом раздобљу такође готово преполовљен: у 1935 износи 1,8 милиона према 3,5 милиона у 1932 години. Приходи од непокретности у 1932 били су 1,66 милиона, у 1933 су порасли на 1,98 милиона, али се у току следеће две године опет смањују и за 1935 износе 1,32 милиона.

Док је активна камата у 1935 за 13,79 милиона мања него у 1932, дотле је пасивна камата у истом раздобљу упала само за 9,4 милиона, са 24,59 милиона у 1932 на 15,16

милиона динара у 1935. То је неизбежна последица држања велике готовине. Позиције плате и управни трошкови показују да је последњих година вршена ригорозна штедња. Порез у 1935 износи 2,64 милиона, готово једнако као и у току две претходне године. Међутим, у поређењу са 1930 или 1931, расходи на порез у 1935 су готово утростручени. Отписи су били нормални. У 1935 они износе 1,48 милиона. Од тога отпада 1,39 милиона на амортизацију непокретности и 83 хиљаде на отпис намештаја.

Чисти добитак у 1935 износи 4 милиона 378 хиљада, једнако као и у 1934, али за 1,8 милиона мање него у 1932 години. Од чистог добитка за прошлу годину употребљено је 219 хиљада за тангијему, 1,5 милион стављен је на расположење Општини, 579 хиљада је дотирано пензионом фонду, а 2 милиона 79 хиљада редовном резервном фонду, који после тога износи 35,39 милиона динара.

У управи се налазе претседник и главни директор г. Рудолф Ербер, претседник Загребачке општине, затим као чланови г. г.: Јово Бањанин, д-р Иван Јуриша, Јосип Крчелић, д-р Стјепан Сркул, Армин Штрајнер, Валентин Човић, Стјепан Дебељак, Љубомир Хаџић, Густав Хут, Ладислав Јагић, д-р Иво Крбек, Јакоб Павлина, д-р Драгутин Павлинић, Иван Першић, инж. Матија Снелер и д-р Лујо Талер. У надзорном одбору су г. г.: Стево Опачић, инж. Иван Цертин, Теодор Кантоци и Теодор Кауфман. Владин комесар је г. Младен Узоринац.

„МИНЕРВА“, НАКЛАДНА КЊИЖАРА Д. Д., ЗАГРЕБ

Као акционарско друштво „Минерва“ је основана крајем 1929 године. У почетку је поклањала највећу пажњу трговини књигама, првенствено немачким стручним књигама, које код нас највише и иду. Поред добро сортиране сопствене књижаре „Минерва“ је имала и велико централно складиште које је опет покривало потребе других књижара. Одмах се приступило и изградњи одговарајуће продајне организације. Управа књижаре је знала да ће резултати продаје бити далеко повољнији, ако приступи смишљеној пропаганди и појединачном обрађивању муштерија путем способних агената. Искуство је показало да мало ко купи књигу коју види у изложима књижара, поготову с обзиром на тешке привредне прилике. „Минерва“ је увела и давање књига на отплату. Са месечним уплатама од 100 до 200 динара могу се набавити књиге које коштају и по неколико хиљада. Тиме је омогућено и мање имућним да дођу до потребних књига.

Пошто је створила одличну продајну организацију, „Минерва“ је почела обрађивати све више пажњу домаћој литератури и књигама на нашем језику. Она се све више испољава као издавачка књижара, па је данас морамо убројити међу наше највеће издаваче. Благодареви сразмерној јевтиноћи њених издања, сјајној опреми књига и смишљеној продајној организацији, која је вођена делом из Загреба, а делом из филијала у Београду и Сплиту, „Минерва“ успева да пласира своја издања и у неколико хиљада примерака.

То је за наше прилике необично повољан резултат, јер на издавање и пласман књига код нас утиче још увек доста неповољно чињеница, да у нашој држави имамо у ствари три књижевна подручја. Један део публике чита искључиво или бар претежно само латиницу, а други ћирилицу. Поред тога постоји опет словеначки језик као посебно наречје. Разуме се да то битно поскупљује свако издање и отежава продају. Иако „Минерва“ издаје своје књиге латиницом, ипак јој све више полази за руком да своја издања пласира у свим крајевима

државе, нарочито откако је отворила филијалу у Београду.

Досадашњи издавачки посао „Минерве“ био је необично интензиван. Ради се на остварењу обимног издавачког програма који обухвата готово све гране књижевности и науке. Најпре су издата сабрана дела хрватских писаца, као на пример Аугуста Шеное, Венцеслава Новака, Силвије Страхимира Крањчевића, Мирослава Крлеже, итд. Издата је и велика антологија хрватске књижевности у 5 књига под насловом „Сто година хрватске књижевности“. Затим долази серија која обухвата „Класике руске књижевности“. Она садржи најчувенија дела руске литературе у најбољим преводима и сјајној библиофилској опреми. То су дела Толстоја, Гогоља, Достојевског, Гончарова, Тургенјева, Чехова, Горког итд. Већ је издат и Минервин лексикон, први велики лексикон на нашем језику, на коме је сарађивало око 120 познатих стручњака. Поред ових издања покренуте су и серије „Књиге нашег времена“, (савремени преводни романи), „Омладинска библиотека“, „Нова педагогија“, „Здравствена библиотека Минерве“, „Здравствени лексикон“ итд. Ових дана је објављен и проспекат за класично Бремово дело: Како живе животиње.

Свака серија књига може се купити уз месечну отплату од само 30 динара. Иначе, Минервина издања могу се мерити и са најбољим издањима стране литературе. С обзиром на то је разумљиво да је литерарни и културни успех „Минерве“ прворазредан. Како је она свој пионирски рад изводила управо у годинама најтеже привредне депресије, финансијски ефекат до сада није могао да буде исто тако сјајан, али ће се с поправљањем општих привредних прилика сигурно осетно поправити и прилике код „Минерве“. Пре него што пређемо на анализу билансних цифара, споменућемо, потпуности ради, да је предузеће организовало и одлично снабдевену библиотеку за посуђивање, уз врло умерену претплату. Оно располаже богатим избором најновијих издања, претежно на српскохрватском, немачком и мађарском језику.

Биланси за 4 последње године овако изгледају :

Рачун изравнања

Активa	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Благајна	6	36	3	7
Поштанска штедионица	16	14	4	7
Хартије од вредности	—	—	—	10
Књиге	1.407	1.700	1.780	2.607
Дужници	2.981	2.676	2.498	2.489
Наклада	61	108	513	684
Инвентар	469	498	520	352
Каталози	168	—	—	—
Пренос губитка	—	168	276	416
Губитак тек. год.	168	108	146	39
Пасива				
Главница	1.000	1.000	1.000	1.000
Резервни фонд	6	6	6	—
Резерва инвентара	108	158	210	—
Резерва дубиоза	264	362	264	—
Повериоци	3.839	3.827	4.269	5.568
Транзит. ставке	—	—	—	44
Збир биланса	5.219	5.554	5.751	6.612

Збир биланса је порастао за 860 хиљада, на 6,61 милиона динара. У пасиви имамо неколико промена. Превега, повериоци су порасли за 1,8 милион, на 5,56 милиона динара, што је у вези са порастом неких рачуна у активи. Резерва инвентара, која је крајем 1934 износила 210 хиљада, употребљена је за отпис инвентара који је крајем 1935 исказан у активи са 352 хиљаде према 520 хиљада динара у 1934 години. Из пасиве је ишчезла и резерва дубиоза, која је крајем 1934 била исказана са 264 хиљаде. Разлог је у томе што пореске власти нису одобриле овај начин отписа дубиоза, него су морали бити одбивени од рачуна дужника у активи.

Значајне су и промене у структури активе. Вредност књига је порасла са 1,78 милиона у 1934 на 2,6 милиона у 1935. То је у вези с проширењем пословања и с новим издањима. Иначе, ова позиција не обухвата само књиге које се налазе у књижари и на стоваришту у Загребу, већ и оне у филијалама у Београду и Сплиту. Дужници за продате књиге са 2,48 милиона динара остали су у односу на претходну годину готово непромењени, али су према 1932 за око пола милиона мањи, а према 1930 мањи су за скоро милион динара. То је последица све савршеније продајне организације. „Наклада“, преко које се књиже трошкови нових едиција, износи 684 хиљ. према 513 хиљада у претходној години и само 61 хиљада у 1932. Види се да је у току последње две године издавачки посао био необично интензиван.

И прошла година је завршена с губитком. Он износи 39 хиљада према 146 хиљада у 1934. То је знак да се прилике постепено ипак поправљају. Заједно са преносима из ранијих година губитак износи 455 хиљада динара.

DIE DEUTSCHE VOLKSWIRTSCHAFT

Издавач: проф. Др. ХУНКЕ, Берлин
Главни уредник: dipl. оес. Ханс РУБАН, Берлин

Главни немачки привредни часопис и поборник национал-социјалистичког привредног програма.

Чланци, глосе, белешке и анализе биланса у „Die deutsche Volkswirtschaft“ најгачније обавештавају о привредном животу нове Немачке.

Зато је „Die deutsche Volkswirtschaft“ важан и неопходан часопис за све југословенске економисте и предузетнике, увознике, извознике, индустрију, банке и надлежства која се интересују за немачко-југословенске привредне везе.

„Die deutsche Volkswirtschaft“ ради на сарадњи свих народа Средње Европе и њиховом привредном благостању.

„Die deutsche Volkswirtschaft“ излази 3 пута месечно, чита се у свима немачким привредним круговима, и зато је најбољи орган за оглашавање.

Претплата: RM 5.— тромесечно. Поједина свеска RM 0.60
Добија се у свима књижарама и код издавача

**Haude & Spenersche Buchhandlung
Max Paschke**

Verlag für Wirtschaftswissenschaft Berlin W 35